

Ehitus- ja montaažitööde kindlustuse tingimused

TCAR-20111-EST

IF P&C INSURANCE AS. ÄRIREGISTRI KOOD 10100168

Üldised sätted

TINGIMUSTE KOHALDAMINE

1. Käesolevaid kindlustustingimusi kohaldatakse koos If P&C Insurance AS-i "Kindlustuse üldtingimustega".
- 1.1. Käesolevates kindlustustingimustes toodud õigused ja kohustused kehtivad täiendavalt „Kindlustuse üldtingimustes“ toodud õigustele ja kohustustele.
- 1.2. Peatükkides „Üldised sätted“, „Üldised välistused“ ja „Ohutusnõuded“ toodud tingimusi kohaldatakse nii varakindlustuse kui ka vastutuskindlustuse korral.
- 1.3. „Ehitus- ja montaažitööde kindlustuse tingimustes“ on toodud kindlustuskaitseid, mille ulatuses on võimalik kindlustusobjekti kindlustada. Ehitus- ja montaažitööde kindlustuse leping kehtib nende kindlustusobjektide ja kindlustuskaitsete ulatuses, mis on kindlustuspoliisil või muudes kindlustuslepingu dokumentides (nt deklaratsioonid) märgitud.

Eesmärk

2. Ehitus- ja montaažitööde (edaspidi ka 'Töö') kindlustuse eesmärk on kindlustuslepinguga piiritletud ulatuses kindlustada:
 - 2.1. ehitatavat ehitist ja/või monteeritavat seadet;
 - 2.2. Töödest tulenevat vastutust;
 - 2.3. muud Tööga seotud vara lisakaitsetes toodud ulatuses (vt p 89 - 128).
3. NB! Ehitus- ja montaažitööde kindlustuse alusel ei hüvitata kulutusi tegemata tööde tegemiseks, mittenõuetekohaste tööde parandamiseks, uuesti tegemiseks ega puudusega materjali asendamiseks.
4. Varakindlustuse ja vastutuskindlustuse kindlustuskaitse koosneb põhikaitsest ja lisakaitsetest. Kindlustuskaitse ulatus (varakindlustus, vastutuskindlustus, kindlustusobjektid, kindlustussummad, lisakaitse jms) märgitakse kindlustuslepingus.

Kindlustusobjekti taastamise kohustus

5. **NB! Käesolevate kindlustustingimuste alusel makstakse hüvitist tingimusel, et kindlustatud ehitist taastatakse kindlustuskohas või kindlustushüvitist kasutatakse kindlustatud vallasasja parandamiseks või asendamiseks. Kindlustusandjal ei ole hüvitamiskohustust, kui kindlustatud ehitist kindlustuskohas ei taastata või kindlustushüvitist ei kasutata kindlustatud vallasasja parandamiseks või asendamiseks.**

Kokkulepped kindlustusandjaga

6. Kindlustustingimustes viidatud juhtudel ning kindlustusandja nõusolekul võib kindlustuskaitset laiendada.
7. Kindlustuskaitse laiendamise kokkulepe (sealhulgas kindlustuslepingu muutmise kokkulepe) jõustub, kui kindlustusandja on väljastanud selle kohta kindlustuspoliisi või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kinnituse ja kindlustusvõtja on tasunud kindlustuskaitse laiendamise eest täiendava kindlustusmakse vastavalt kindlustusandja poolt esitatud arvele.

KINDLUSTUSLEPINGUGA SEOTUD ISIKUD

8. Kindlustuslepingu pooled on kindlustusandja ja kindlustusvõtja.
9. Kindlustusvõtjaks võib olla ehitus- või montaažiobjekti (edaspidi 'Objekt') tellija, peatöövõtja, töövõtja või alltöövõtja või muu ehitatava ehitise või monteeritava seadme suhtes kindlustushuvi omav isik.
10. Kindlustatud isik (kindlustatu) on kindlustuslepingus märgitud ehitusettevõtja, tellija või Objekti omanik. Kui kindlustatu on kindlustuslepingus kindlaks määramata, loetakse kindlustatuks kõik käesoleva kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde teostamiseks sõlmitud lepingute osapooled (nt tellija, peatöövõtja, alltöövõtjad).
11. Ehitus- või montaažilepingute osapooled loetakse kindlustatuks üksnes käesoleva kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde ulatuses.

KOLMAS ISIK

12. Käesolevates kindlustustingimustes tähendab mõiste 'kolmas isik' isikut, **kes ei ole:**
 - 12.1. kindlustusvõtja või kindlustatu;
 - 12.2. kindlustuslepinguga hõlmatud ehitatava ehitise või monteeritava seadme seaduslik valdaja (sealhulgas üürnik, rentnik, liisinguvõtja);
 - 12.3. kindlustusvõtja, kindlustatu või seadusliku valdaja töötaja või juhtimisorgani liige;
 - 12.4. Objekti tellija, töövõtja, alltöövõtja või muu ehitus- või montaažilepingu osapool või tema ülesandel tegutsev isik sõltumata sellest, kas teda loetakse käesolevas kindlustuslepingus kindlustatuks;
 - 12.5. eelmises punktis nimetatud isiku töötaja ajal, mil ta viibib kindlustuskohas või selle vahetus läheduses ehitus- või montaažilepingu täitmiseiga seotud eesmärgil (sh lõuna ja puhkepausid).

KINDLUSTUSKOHT

13. Kindlustuskoht on kindlustuslepinguga hõlmatud Objekti asukoht koos teda ümbritseva ehitusloas või kohaliku omavalitsuse kirjalikus nõusolekus märgitud alaga.
14. Kui kindlustuslepinguga hõlmatud Töö puhul ei ole ehitusluba ega kohaliku omavalitsuse kirjalik nõusolek õigusaktidega nõutud, loetakse kindlustuskohaks Tööde tegemise koht (aadress).

KINDLUSKAITSE AJALINE KEHTIVUS

15. Kindlustuslepingu saab sõlmida ainult ehitusperioodiks või ehitusperioodiks ja hooldusperioodiks.
16. Ehitusperioodi kindlustuskaitse ja hooldusperioodi kindlustuskaitse ei saa sama Objekti suhtes kehtida samal ajal.

Ehitusperioodi kindlustuskaitse

17. Ehitusperioodi kindlustuskaitse algab kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi alguspäeval, kuid mitte enne Tööde algust.
18. Käesolevates kindlustustingimustes võrdsustatakse Tööde algusega kindlustuslepinguga hõlmatud Töödeks kasutatava vara (ehitusmaterjalide, -masinate, -seadmete, abitöövahendite jms) kindlustuskohta jõudmine.
19. Ehitusperioodi kindlustuskaitse lõpeb kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde üleandmise-vastuvõtmise hetkel, kuid mitte hiljem kui kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi viimasel päeval. Monteeritava seadme puhul lõpeb ehitusperiood montaažijärgse testimisperioodi lõppemisel, kuid mitte hiljem kui kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi viimasel päeval.
20. Sõltumata dokumentide vormistamisest loetakse käesolevates kindlustustingimustes, et Töö on üle antud ja vastu võetud, kui:
 - 20.1. ehitus- või montaažilepingus ettenähtud valmiduses Objekt või selle osa on vastuvõtjale kättesaadavaks tehtud või;
 - 20.2. kui on alustatud Objekti sihipärast kasutamist sõltumata Objekti valmidusastmest.

Ehitusperioodi kindlustuskaitse Tööde peatumise ajal

21. **NB! Kindlustusvõtja on kohustatud Tööde peatumisest kindlustusandjale viivitamatult teatama. Teade peab olema kirjalik või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt e-kiri).**
22. Ehitusperioodi kindlustuskaitse ei kehti nende juhtumite osas, mis on toimunud pärast töögraafikust kõrvalekalduvat Töö peatumist (nt Tööde peatumine rahaliste raskuste korral, sobiva tööjõu puudumise korral jms).
23. Kui Tööd on töögraafikust kõrvalekalduvalt peatunud, taastub kindlustuskaitse ainult kindlustusandja ja kindlustusvõtja täiendava kokkuleppe korral.
24. Pärast Tööde peatumist on nii kindlustusandjal kui ka kindlustusvõtjal õigus kindlustusleping ilma etteteatamistähtajata üles öelda, saates teisele kindlustuslepingu poolele kirjaliku teate. Kui kindlustuslepingus on mitu Objekti, kehtib ülesütlemisõigus ainult selle Objekti kohta, mille Tööd on peatunud.

Hooldusperioodi kindlustuskaitse

25. Hooldusperioodi kindlustuskaitse algab kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde üleandmise-vastuvõtmise hetkest (vt ka p 20) ja lõpeb kindlustuslepingus märgitud hooldusperioodi viimasel päeval.
26. Hooldusperioodi kindlustuskaitse kehtivuse eelduseks on, et Tööd on üle antud lepinguga ettenähtud valmiduses. Kui Tööd on lõpetamata, siis hooldusperioodi kindlustuskaitse ei kehti.

Hooldusperioodi kindlustuskaitse ennetähtaegselt üleantud Tööde korral

27. Kui kindlustuslepinguga hõlmatud Tööd antakse üle ennetähtaegselt, algab hooldusperiood üleandmise-vastuvõtmise hetkel (vt ka p 20) sõltumata kindlustuslepingus märgitud hooldusperioodi alguspäevast.
28. Ennetähtaegselt alanud hooldusperioodi pikkus päevades automaatselt ei muutu, s.t kui hooldusperiood algab enne kindlustuslepingus märgitud hooldusperioodi algust, muutub vastavalt varasemaks ka hooldusperioodi kindlustuskaitse lõpukuupäev.

Tegeliku ehitusaja pikenedamine

29. Kindlustuskaitse all olev ehitusperiood ega hooldusperiood automaatselt ei pikene.
30. **NB! Ehitusperioodi kindlustuskaitse ei kehti nende kahjujuhtumite suhtes, mis on tingitud väljaspool kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi tehtud Töödest.** Peale kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi lõppemist tehtud Tööde suhtes kehtib ainult hooldusperioodi kindlustuskaitse (tingimusel, et hooldusperioodi kindlustuskaitse on kindlustuslepingus ette nähtud).
31. **NB! Kindlustusvõtja on kohustatud igal juhul tegeliku ehitusaja pikenedamisest kindlustusandjale viivitamatult kirjalikult või e-posti teel teatama, sõltumata sellest, kas kindlustusvõtja taotleb kindlustuskaitse all oleva ehitusperioodi pikendamist.**

32. Kui tegelik ehitusaeg pikeneb üle kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi, võib kindlustuskaitse all olevat ehitusperioodi või hooldusperioodi kindlustusandja ja kindlustusvõtja kokkuleppe alusel pikendada.
33. Kui kindlustusandja ja kindlustusvõtja kokkuleppel pikendatakse kindlustuskaitse all olevat ehitusperioodi või hooldusperioodi, on kindlustusandjal õigus täiendavale kindlustusmaksle.

KINDLUSTUSKAITSE KEHTIVUS AASTAMAHU LEPINGU PUHUL

34. Aastamahu leping on ehitus- ja montaažitööde kindlustuse leping, mille alusel kindlustatakse kindlustusperioodi jooksul kindlustusandjale deklareeritud Töid.
35. Aastamahu lepinguga lepitakse kokku üldised tingimused, mis laienevad kõigile aastamahu lepingu kindlustusobjektidele. Aastamahu lepingu alusel esitab kindlustusvõtja kindlustusandjale Tööde deklaratsioone kindlustusandja poolt kehtestatud vormil (edaspidi 'Deklaratsioon').
36. Deklaratsioonis märkimata objektid ei ole kindlustatud.
37. Saades Deklaratsiooni, saadab kindlustusandja kindlustusvõtjale kirjalikult või e-posti teel kinnituse Deklaratsioonis märgitud objektide kindlustuskaitse kohta.
38. Kindlustuskaitse kehtib Deklaratsioonis märgitud objektide suhtes ainult juhul, kui kindlustusandja on kindlustuskaitset kinnitanud.
39. Kindlustusandjal on õigus mitte kindlustada Deklaratsioonis märgitud objekti, kui objekt ei vasta aastamahu lepingus kirjeldatud tingimustele või kui objektiga seotud kindlustusrisk erineb oluliselt teiste sama aastamahu lepinguga kindlustatud riskidest.
40. Kindlustusandjal on õigus nõuda täiendavat teavet Deklaratsioonis märgitud objektide ning nendega seotud riskide kohta.
41. NB! Aastamahu lepingus märgitud kindlustussummad kehtivad kõigi kindlustusobjektide kohta kokku. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kõigi aastamahu lepingu kindlustusjuhtumite ja kindlustusobjektide eest kokku rohkem kui kindlustuslepingus märgitud kindlustussumma.

Varakindlustuse osa

VARAKINDLUSTUSE PÕHIKAITSE KINDLUSTUSOBJEKT

Ehitatav ehitis ja monteeritav seade

42. Varakindlustuse põhikaitse kindlustusobjektiks on ehitatav ehitis (s.o hoone või rajatis) või monteeritav seade, mida rajatakse kindlustuskohas ja mis on hõlmatud kindlustuslepingus märgitud Tööde mahuga.
43. Varakindlustuse põhikaitse kindlustusobjektiks on ka kindlustuskohas asuvad ehitusmaterjalid või seadme detailid, mida kasutatakse eelmises punktis nimetatud ehitise ehitamiseks või seadme monteerimiseks.

Erikokkuleppel kindlustatavad objektid

44. Järgmisi varakindlustuse põhikaitse objekte kindlustatakse ainult kindlustusandja ja kindlustusvõtja erikokkuleppel, s.t vastav kindlustusobjekt peab olema kindlustuslepingus eraldi märgitud:
 - 44.1. vesiehitised (sh paisud, veehoidlad jms) ja ehitised veekogus;
 - 44.2. sillad, tunnelid;
 - 44.3. kaevandustes asuvad ehitised;
 - 44.4. sadamarajatised (sh kaid, muulid, põhjasüvendustööd, laevakanalid jms);
 - 44.5. ulatuslikud pinnasetööd (golflplatsid, prügilad jms);
 - 44.6. raudteed, raudteerajatised;
 - 44.7. lennuväljad, lennuväljal asuvad ehitised;
 - 44.8. energiatootmisjaamad (sh elektrijaamad: hüdroelektrijaamad, soojuse- ja elektri koostootmisjaamad, tuulejõujaamad jms);
 - 44.9. mastid;
 - 44.10. kasutatud masinad või seadmed.

VARAKINDLUSTUSE PÕHIKAITSE KINDLUSTUSVÄÄRTUS JA KINDLUSTUSSUMMA

Varakindlustuse põhikaitse kindlustusobjekti kindlustusväärus

45. Varakindlustuse põhikaitse kindlustusobjekti kindlustusvääruseks on selle taastamisväärus vahetult enne kindlustusjuhtumi toimumist, s.o kindlustuskohas endisel kujul taastamise maksumus, kusjuures kindlustusvääruse hulka arvatakse ka tagastamatud lõivud ja maksud (nt mittetagastatav käibemaks).

Varakindlustuse põhikaitse kindlustusobjekti kindlustussumma määramine, alakindlustus ja ülekindlustus

46. Kindlustussumma määrab kindlustusvõtja lähtudes kindlustusväärusest ja selle võimalikest muutustest kindlustusperioodi jooksul.
47. Kui kindlustussumma erineb kindlustusväärusest enam kui 10%, kohaldatakse alakindlustuse (vt p 141 – 143) või ülekindlustuse sätteid.
48. Üle- või alakindlustuse vältimiseks soovitab kindlustusandja jälgida kindlustusvääruse muutumist (nt ehitusmaksumuse oluline muutus). Kui kindlustusväärus on kindlustusperioodi jooksul muutunud enam kui 10%, on kindlustusvõtjal õigus esitada kindlustusandjale taotlus kindlustussumma muutmiseks.

49. Kindlustussumma osalise väljamaksmise korral jääb leping kehtima kindlustussumma ja väljamakstud hüvitissumma vahe ulatuses.
50. Kindlustusvõtjal on õigus taastada esialgne kindlustussumma, tasudes täiendavalt arvatud kindlustusmaks.

VARAKINDLUSTUSE KINDLUSTUSJUHTUM

51. Varakindlustuse põhikaitse kindlustusjuhtum on kindlustusobjekti kahjustumine, hävimine või kaotsimine kindlustuskohas toimunud **ühe** äkilise ja ettenägematu sündmuse tõttu, kui vastav sündmus või kahju ei ole kindlustuslepingu tingimustega välistatud.
52. Kahju tekkimine eraldiseisvate sündmuste tagajärjel loetakse mitmeks kindlustusjuhtumiks.
Näide 1. Torm kestab mitu päeva. Esimesel päeval saab kahjustada ehitatav hoone. Teisel päeval kahjustab torm ehitustööriistu. Loetakse, et tegemist on ühe kindlustusjuhtumiga.
Näide 2. Hommikul pillab töömees haamri tellingutelt alla ning tekitab kahju. Õhtul pillab sama töömees haamri tellingutelt alla ning tekitab kahju. Tegemist on kahe kindlustusjuhtumiga.

VARAKINDLUSTUSE VÄLISTUSED

53. Lisaks peatükkides „Varakindlustuse välistused“ ja „Varakindlustuse välistused varguse korral“ toodud välistustele kohaldatakse ka peatükki „Üldised välistused“ ja „Kindlustuse üldtingimustes“ toodud välistusi.

Defektne materjal, puudulik Töö

54. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kulutusi tegemata tööde tegemiseks, mittenõuetekohase töö parandamiseks, uuesti tegemiseks ega puudusega materjali asendamiseks.
55. Kindlustusandjal ei ole kahju hüvitamise kohustust, kui hävis või kahjustus ainult seadme detail või ehitise tarind, mis oli ise kahju põhjuseks.
56. Ehitise tarindiks loetakse käesolevates kindlustustingimustes ehituskonstruksiooni (näiteks sein, vahelagi, korsten, põrand jms), mida projekteerimise ja ehitusarvutuste tegemisel käsitletakse kui ühte funktsionaalset tervikut.
57. Kindlustusobjekti kvaliteetse osa kindlaksmääramisel lähtutakse kindlustusobjekti ja kindlustuskoha asjaoludest. Kui ehitise tarind või seadme detail ei täitnud kindlustusobjekti koostisosana kindlustuskohas oma funktsiooni, on tegemist seadme defektse detaili või ehitise defektse tarindiga.
58. Kui seadme defektne detail või ehitise defektne tarind põhjustas kahju kindlustusobjekti kvaliteetsel osale, hüvitab kindlustusandja kvaliteetsel osale tekkinud kahju kindlustuslepinguga kindlaks määratud ulatuses.
Näide. Ebakvaliteetne laetala murdub, mistõttu tekib kahju kindlustusobjekti kvaliteetsetele osadele: sama ruumi põrandale ja seintele. Tegemist on kindlustusjuhtumiga, kindlustusandja hüvitab põranda ja seinte taastamise kahju, kuid ei hüvita lae parandamise kulu.
59. **NB! Kindlustusandjal ei ole kahju hüvitamise kohustust, kui kindlustusobjekt on mittenõuetekohane (vale värvi, vales mõõdus, ei vasta projektile vms), kuid ei ole füüsiliselt kahjustatud (purunenud, hävinud vms).**

Kasutamiseks sobimatu kindlustusobjekti kasutamine

60. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada töökorras mitteoleva kindlustusobjekti kasutamisest sellele kindlustusobjektile endale tekkinud kahju.
61. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada enne kindlustusobjekti valmimist kindlustusobjekti kasutamise tõttu sellele kindlustusobjektile endale tekkinud kahju.
Näide. Valatakse betoonist põrandat. Enne betooni tahkumist kõnnib ehitustööline üle põranda ja betooni jäävad jäljed. Tegemist ei ole kindlustusjuhtumiga.

Hinnatõus

62. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada täiendavaid kulutusi, mis on tingitud materjalide, tööjõu, seadmete üüritasu ja muude ehituse või montaažiga seotud hindade tõusust.
63. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada täiendavaid kulutusi, mis on tingitud avalik-õiguslike nõuete täitmisest (nt arheoloogiliste väljakaevamiste kulud, muinsuskaitse nõuete või keskkonnaõigusest tulenevate nõuete täitmisel kulud jms).

Dokumendid ja pakkematerjalid

64. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada raha, pitsatite, dokumentide (sh toimikud, joonised, arved, saatelehed, aktid, lepingud, pangatšekid, väärtpaberid jms) hävimise, kahjustumise või kaotsimise kahju.
65. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada pakendmaterjalide (kastid, karbid, korvid) hävimise, kahjustumise või kaotsimise kahju.

Sademed

66. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mille põhjustasid sademed määraga alla 30 mm tunnis või alla 50 mm 12 tunni jooksul.

Üleujutus

67. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui kahju tekkis üleujutuse tõttu (nt lume sulamine, vihm, tormist tingitud üleujutus, põhjavee tõus, pinnasevee tõus, pinnavee (sh merevee) tõus).

Tuvastamata vara

68. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada vara maksumust, mille olemasolu kindlustusjuhtumi saabumisel ei ole tõendatud.

Kaotamine, kadumine, tavapärase kadu

69. Kindlustusjuhtumiks ei loeta kahju tekkimist vara kaotamise, kadumise või unustamise tõttu.
70. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis ilmnes alles inventuuri käigus.
71. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis oleks tekkinud või ilmnenu ka juhul, kui kindlustusjuhtumit ei oleks toimunud (tavapärase kadu).
Näited. Hüvitatavaks kahjuks ei ole: materjali puudujääk, mis avastatakse alles inventuuri käigus, või materjali mahu, kaalu või muude omaduste loomulik muutumine.

Kahju tekkimine pärast eelnenud kahjujuhtumit

72. Kindlustusandjal ei ole kahju hüvitamise kohustust, kui kahju on tekkinud pärast eelnenud kahjujuhtumit ja kindlustusvõtja, kindlustatu või kindlustatud vara seaduslik valdaja pole esmasest kahjujuhtumist teadasaamisel tarvitusele võtnud piisavaid abinõusid edasise kahju tõkestamiseks.

Lammutamine

73. Õiguspärase lammutamise korral ei ole kindlustusandjal kohustust hüvitada kulutusi õiguspäraselt lammutatud objekti uuesti rajamiseks.
74. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis tekkis seetõttu, et ekslikult lammutati kindlustusobjekt, kindlustusobjekti osa, mille lammutamine ei olnud ette nähtud.

VARAKINDLUSTUSE VÄLISTUSED VARGUSE KORRAL

75. Kindlustusobjekti vargus on kindlustusjuhtum ainult juhul, kui vargus vastab alltoodud (vt p 76 – 88) tunnustele. Kui vargus ei vasta alltoodud tunnustele, ei ole tegemist kindlustusjuhtumiga.
76. Kindlustusjuhtum on kahju tekkimine kindlustusobjektile murdvarguse või selle katse tagajärjel.
77. Murdvarguseks loetakse kolmanda isiku tungimist ruumi (sh soojakusse) järgmisel viisil:
77.1. ruumi piirete lõhkumine või;
77.2. ruumi lukustuse lõhkumine või;
77.3. ruumi lukustuste avamine muukraua või muu samalaadse vahendi abil.

Valvesignalisatsiooni nõue

78. **NB! Murdvargus on kindlustusjuhtumiks ainult sel juhul, kui kindlustuskohas on vastavalt kindlustuslepingu ohutusnõuetele valvesignalisatsioon (vt p 331 – 341) või valvur.**
79. **NB! Kui valvesignalisatsioon on välja lülitatud selleks ettenähtud koodi kasutades, ei ole tegemist kindlustusjuhtumiga isegi sel juhul, kui esinevad punktis 77 toodud murdvarguse tunnused.**

Sisenemine ilma sissemurdmiseta

80. Murdvarguseks **ei loeta** lukustuse avamist originaalvõtme või selle jäljendiga, näiteks juhul, kui võti läks kaduma, varastati riietuseseme taskust, kohvrast, mapist või kotist jms.
81. Murdvarguseks **ei loeta** lukustuse avamist puldi, sissepääsu võimaldava kaardi, kontaktvõtme, sissepääsukoodi või muu sarnase vahendi abil.

Võtmete või pultide murdvargus või röövimine

82. Kui võti, pult, sissepääsu võimaldav kaart või muu sarnane vahend on sattunud kolmanda isiku kätte röövimise või murdvarguse teel, loetakse kindlustusobjekti vargus või varguse katse kindlustusjuhtumiks ka sel juhul, kui ruumi on tungitud originaalvõtme, -puldi või muu sarnase vahendi abil.
83. Erinevalt punktides 13 - 14 (kindlustuskoht) sätestatust võib võtme, puldi või muu sarnase vahendi murdvargus või röövimine toimuda ka väljaspool kindlustuskohta (nt võtme murdvargus kontorist, puldi röövimine tänaval).

Väljaspool hoonet asuvate asjade murdvargus

84. Kui kindlustusobjektiks on väljaspool hoonet asuv vallasasi, loetakse murdvarguse kindlustusjuhtumiks sissemurdmist tarastatud territooriumile, kui tarastatud territooriumile murti sisse tarastuse lõhkumise või väravate lõhkumise teel või lukustuse lõhkumise või muukimise teel.
85. Kui kindlustusobjektiks on väljaspool ehitist asuv vallasasi, peavad täidetud olema nõuded territooriumi tarale ja väravatele (vt p 297).
86. Värava avamine originaalvõtme või selle jäljendiga, samuti puldi, kontaktvõtme, sissepääsukoodi või muu sarnase vahendi abil ei ole sissemurdmine.
87. Kui värava võti, pult, sissepääsu võimaldav kaart või muu sarnane vahend on sattunud kolmanda isiku kätte röövimise või murdvarguse teel, loetakse kindlustusobjekti vargus või varguse katse kindlustusjuhtumiks ka sel juhul, kui territooriumile on tungitud originaalvõtme, -puldi või muu sarnase vahendi abil.
88. Erinevalt punktides 13- 14 (kindlustuskoht) sätestatust võib värava võtme, puldi või muu sarnase vahendi murdvargus või röövimine toimuda ka väljaspool kindlustuskohta (nt võtme murdvargus kontorist, puldi röövimine tänaval).

VARAKINDLUSTUSE LISAKAITSED

89. Varakindlustuse lisakaitset on:
 - 89.1. olemasolev ehitise (vt p 92 - 97);
 - 89.2. koristuskulud (vt p 98);
 - 89.3. lisatasud (vt p 99 - 101);
 - 89.4. hooldusperioodi põhikaitse (vt p 102 - 103);
 - 89.5. hooldusperioodi laiendatud kaitse (vt p 104 - 106);
 - 89.6. ehitusplatsi varustus (vt p 107 - 128).
90. Kindlustusjuhtumil korral hüvitab kindlustusandja lisakaitsega hõlmatud kahju, kui vastava lisakaitse kindlustussumma on kindlustuslepingus märgitud.
91. NB! Kõigi lisakaitsete korral kohaldatakse ka peatükke „Üldised välistused“, „Varakindlustuse välistused“ ja „Varakindlustuse välistused varguse korral“.

Olemasolev ehitise (hoone, rajatis)

92. Kindlustusjuhtumiks on kindlustatule kuuluva olemasoleva ehitise (s.o hoone või rajatis) äkiline ja ettenägematu hävimine või kahjustumine kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi jooksul kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde käigus kindlustuskohas toimunud sündmuse tagajärjel.
93. Olemasolevaks ehitiseks loetakse kindlustatule kuuluvat ehitist, mis asub kindlustuskohas või sellega vahetult külgneval maatükil.
94. Kui korteriomanditeks jaotatud hoones remonditakse, ehitatakse või renoveeritakse kõigi korteriomanike kaasomandisse kuuluvat osa (nt katus, välisseinad, trepikojad, ühine torustik jms), loetakse olemasolevaks ehitiseks kogu korterelamu.
95. Kui korteriomanditeks jaotatud hoones remonditakse, ehitatakse või renoveeritakse üksnes korteriomanikule kuuluvat korteriomandi eseme reaalsena, loetakse olemasolevaks ehitiseks üksnes remonditav, ehitatav või renoveeritav reaalsena.
96. Kui kindlustuslepinguga hõlmatud Töid tehakse tervikuna kaasomandis olevas hoones, loetakse olemasolevaks ehitiseks kogu kaasomandis olev hoone.
97. Kindlustusandjal ei ole „Olemasoleva ehitise“ lisakaitse alusel kohustust hüvitada vallasasjadele tekkinud kahju. Samuti ei ole kindlustusandjal kohustust hüvitada kahju, mis on tekkinud kindlustatu poolt ehitatud ehitise osale.

Koristuskulud

98. Varakindlustuse kindlustusjuhtumil korral hüvitab kindlustusandja koristuskulud. Koristuskuludeks loetakse mõistlikke ja vältimatuid kulutusi kindlustusobjekti jäänuste lammutamiseks, kogumiseks, pakendamiseks, äraveoks ning utiliseerimiseks (nt prügimäe tasu, kulutused utiliseerimisega seotud kõrgendatud nõuete täitmiseks jms).

Lisatasud

99. Varakindlustuse kindlustusjuhtumil korral hüvitab kindlustusandja järgmised kindlustatu kulutused kindlustusjuhtumist tingitud kahju kõrvaldamiseks:
 - 99.1. lisatasud ületunnitöö, õhtuse töö, öötöö, puhkepäevadel, riigipühadel või rahvuspühadel töötamise eest;
 - 99.2. kulutused kindlustusobjekti taastamiseks vajalike veoste kiirendatud kohaletoimetamiseks. „Lisatasude“ lisakaitse alusel ei hüvitata õhustranspordi kulusid.
100. Kiirendatud kohaletoimetamise kuluks loetakse käesolevates kindlustustingimustes kõrgendatud tasu veose tavapärasest kiirema kohaletoimetamise eest vee-, auto- või raudteetranspordiga.
101. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada täiendavaid kulutusi, mis on tingitud muust põhjusest kui varakindlustuse kindlustusjuhtum (nt alltöövõtja ei täida lepingut, uus alltöövõtja nõuab kõrgemat tasu; ehitise valmib loodetust aeglasemalt ning seetõttu on vaja teha ületunnitööd jms).

Hooldusperioodi põhikaitse

102. Hooldusperioodi põhikaitse kindlustusjuhtumiteks on varakindlustuse põhikaitse kindlustusobjekti hävimine või kahjustumine kindlustusobjekti hooldustööde tegemise või kindlustusobjekti seadistamise käigus või ehitusperioodil tehtud ehitusvigade või montaaživigade kõrvaldamise käigus.
- Näited. Katus on paigaldatud ebakvaliteetselt ja vihma sajab sisse. Niiskuse tõttu lähevad põrandalauad hallitama, samuti saab kahjustada põrandavaip. Ehitusettevõtja asub hooldusperioodil katust parandama ja lõhub katuseparandamise tööde käigus katuseakna. Kindlustusandja hüvitab ainult katuseakna parandamise kulu. Katuse parandamise, samuti vaiba ja põrandalaudade vahetamise kulu hooldusperioodi kindlustuskaitse alusel ei hüvitata.
103. Hooldusperioodi põhikaitse kehtib tingimusel, et eelmises punktis nimetatud tööde tegijaks või korraldajaks on ehitusettevõtja (sh peatöövõtja), kes on vastava töö teinud või kes on selle töö tegemist korraldanud.

Hooldusperioodi laiendatud kaitse

104. Hooldusperioodi laiendatud kaitse kindlustusjuhtumiteks on varakindlustuse põhikaitse kindlustusobjekti hävimine või kahjustumine kindlustusobjekti hooldustööde tegemise või seadistamise käigus või ehitusperioodil tehtud ehitusvigade või montaaživigade kõrvaldamise käigus.
105. Hooldusperioodi laiendatud kindlustuskaitse kindlustusjuhtumiks on samuti kindlustusobjektiks oleva ehitise kvaliteetse tarindi (vt p 56 - 57) või monteeritava seadme kvaliteetse osa hävimine või kahjustumine kindlustatu poolt ehitusperioodil teostatud mittenõuetekohase Töö või kindlustatu poolt ehitusperioodil kasutatud puudusega ehitusmaterjali või monteeritava seadme puudusega detaili tõttu.

106. Hooldusperioodi laiendatud kindlustuskaitse kehtib tingimusel, et punktis 105 nimetatud tööde tegijaks või korraldajaks on ehitusettevõtja (sh peatöövõtja), kes on vastava töö teinud või kes on selle töö tegemist korraldanud.

Ehitusplatsi varustus

107. Ehitusplatsi varustuse lisakaitse kindlustusobjektiks on kindlustuskohas asuvad ning kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde tegemiseks kasutatavad ehitusmasinad, -seadmed ja abitöövahendeid tingimusel, et vastav varustuse grupp on kindlustuslepingus märgitud.
108. Ehitusplatsi varustuse grupid on:
- 108.1. soojakud, abitöövahendid (rakised, tellingud, piirdeaiad);
- 108.2. käsitööriistad, väiketööriistad (väiketööriistaks loetakse tööriista, mille mass on alla 50 kg);
- 108.3. kontoritehnika.
109. Ehitusplatsi varustuse lisakaitse kindlustusobjektiks ei ole ehitusmaterjalid (vt p 43), tegemist on põhikaitse kindlustusobjektiga.
110. Järgmised esemed on kindlustusobjektiks üksnes juhul, kui need on eraldi märgitud kindlustuslepingu osaks olevas nimekirjas:
- 110.1. kraanad;
- 110.2. tõstukid;
- 110.3. maapinna töötlemise masinad (sh ekskavaatorid);
- 110.4. generaatorid;
- 110.5. keevitusaparaadid;
- 110.6. maamõõtmisriistad;
- 110.7. suruõhuseadmed;
- 110.8. muud, punktis 108 nimetatuta esemed.

Ehitusplatsi varustuse kindlustusväärus

111. **Ehitusplatsi varustuse** kindlustusvääruseks on kindlustuskohas kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde tegemiseks kasutatava ehitusplatsi varustuse taassoetamisväärus vahetult enne kindlustusjuhtumi toimumist.
112. Taassoetamisväärus on **uhiuue** samasse liiki kuuluva samasuguste omadustega eseme soetamiseks vajalik rahasumma vahetult enne kindlustusjuhtumi toimumist, kusjuures kindlustusvääruse hulka arvatakse ka kulutused transpordile ja montaažile ning tagastamatud lõivud ja maksud (nt mittetagastatav **käibemaks**).
113. Ehitusplatsi varustuse gruppide kindlustamisel (vt p 108), võetakse kindlustusvääruse, üle- ja alakindlustuse määramisel aluseks vastava varustuse grupi hulka kuuluvate kindlustusobjektide kindlustusvääruste summa.
114. Ehitusplatsi varustuse kindlustussumma määrab kindlustusvõtja lähtudes kindlustusväärusest ja selle võimalikest muutustest kindlustusperioodi jooksul.
115. Kui kindlustussumma erineb kindlustusväärusest enam kui 10%, kohaldatakse alakindlustuse (vt p 141 – 143) või ülekindlustuse sätteid.
116. Üle- või alakindlustuse vältimiseks soovitab kindlustusandja jälgida kindlustusvääruse muutumist. Kui kindlustusväärus on kindlustusperioodi jooksul muutunud enam kui 10%, on kindlustusvõtjal õigus esitada kindlustusandjale taotlus kindlustussumma muutmiseks.
117. Kindlustussumma osalise väljamaksmise korral jääb leping kehtima kindlustussumma ja väljamakstud hüvitissumma vahe ulatuses.
118. Kindlustusvõtjal on õigus taastada esialgne kindlustussumma, tasudes täiendavalt arvatud kindlustusmakse.
- 119. NB! Kindlustushüvitise arvutamisel lähtutakse ka kindlustusobjekti turuväärtusest (turuhinnast) (vt p 136).**

Ehitusplatsi varustuse välistus - rikked ja väär kasutamine

120. Ehitusplatsi varustuse kindlustamise korral ei ole kindlustusandjal hüvitamise kohustust, kui kahju tekkis kindlustatud varustuse enda elektrilisest või mehaanilisest rikkest või häirest, sealhulgas:
- 120.1. elektrilised ja mehaanilised rikked või
- 120.2. masinaosade purunemised või
- 120.3. jahutus- ja muude vedelike jäätumine või
- 120.4. puudulik õlitamine ja/või ebapiisav õli või jahutusvedeliku kogus ehitusmasinates või seadmetes.
121. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis on tingitud kindlustusobjekti mittetöötamisest või mittenouetekohasest töötamisest (nt masin on ebatäpne, tarkvara viga, seade ei käivitu jms). Kahju kuulub hüvitamisele, kui eelnimetatud puudused on tingitud kindlustusjuhtumist.
122. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada ehitusplatsi varustusele tekkinud kahju, kui seda kasutatakse enne eelnevalt avastatud rikke täielikku kõrvaldamist.
123. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada ehitusplatsi varustusele tekkinud kahju, mis tekkis kindlustusobjekti ülekoormamise tõttu, kindlustusobjekti mitte-sihipärase kasutamise tõttu või seepärast, et kindlustusobjekti kasutati olukorras, mis oli ilmselgelt kindlustusobjektile ohtlik.

Ehitusplatsi varustuse välistus - ehitusplatsi varustuse kuluvad osad

124. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis on tekkinud:
- 124.1. ehitusplatsi varustuse kuluvatele osadele nagu elektripirnid, lambid, klapid, kaitsmed, ventiilid, tihendid, lindid, rihmad, filtrid, ketid, trossid, puurid jms;
- 124.2. ehitusplatsi varustuse tööks vajaminevale materjalile nagu õli, kütus, kemikaalid jms.
125. Eelmises punktis toodud välistusi ei kohaldata, kui kindlustusobjekt on purunenud või hävinud äkilise ja ettenägematu, kindlustusobjektivälise asjaolu tõttu.

Ehitusplatsi varustuse välistus - hooldustööd ja pisivead

126. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kulutusi kindlustatud masina või seadme hooldustöödele ega hooldusremondile.
127. Kindlustusandjal ei ole kahju hüvitamise kohustust, kui kindlustatud masina või seadme kahjustused ei takista kindlustusobjekti eesmärgipärasest kasutamisest (nt kriimustused värvipindadel, emailitud ja poleeritud pindadel, klaasidel, seadme kasutamist mittetakistavad mõlgid).
128. **Kõigi lisakaitsete korral kohaldatakse lisaks eeltoodud välistustele (p 120– 127) kohaldatakse ka peatükke „Üldised välistused“, „Varakindlustuse välistused“ ja „Varakindlustuse välistused varguse korral“.**

VARAKINDLUSTUSE KINDLUSTUSHÜVITIS

129. **Kindlustushüvitis** on see osa kahjusummast, mille hüvitab kindlustusandja.
130. **NB! Käesolevate kindlustustingimuste alusel makstakse hüvitist tingimusel, et kindlustatud ehitist taastatakse kindlustuskohas või kindlustushüvitist kasutatakse kindlustatud vallasasja parandamiseks või asendamiseks. Kindlustusandjal ei ole hüvitamiskohustust, kui kindlustatud ehitist kindlustuskohas ei taastata või kindlustushüvitist ei kasutata kindlustatud vallasasja parandamiseks või asendamiseks.**
131. Kui kindlustusvõtja või isik, kelle eest kindlustusvõtja vastutab, on kindlustuslepingut (sh ohutusnõudeid) rikkunud, on kindlustusandjal, õigus vähendada kindlustushüvitist või selle maksmisest keelduda, kui seaduse või kindlustuslepingu tingimustega ei ole ette nähtud teisiti.

Maksud ja lõivud

132. Maksud ja lõivud (sh käibemaks) arvatakse kahjusumma hulka, kui kindlustushüvitise saamiseks õigustatud isikul ei ole õigust vastavat maksu või lõivu tasaarvestada või tagasi saada.

Kulutused kahju vähendamiseks

133. Kindlustusandja hüvitab minimaalsed ja hädavajalikud kulutused kindlustusjuhtumi tagajärjel tekkinud kahju vähendamiseks või täiendava kahju ärahoidmiseks.
134. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kulutusi kahju ennetavate meetmete rakendamiseks, ohutusnõuete täitmiseks, hoolduseks, remondiks või parendamiseks.

EHITISE JA MONTEERITAVATE SEADMETE KAHJUSUMMA ARVUTAMINE

135. Kahjusumma suuruseks on kindlustusobjekti kindlustusjuhtumieelse seisundiga sarnasesse seisundisse viimiseks vajalik rahasumma. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada poolelioleva töö lõpuni tegemise maksumust.

EHITUSPLATSI VARUSTUSE KAHJUSUMMA ARVUTAMINE

136. **NB! Kui punktide 137– 140 alusel leitud kahjusumma on suurem kui kindlustusobjekti turuväärtus (turuhind), loetakse kahjusummaks alati kindlustusobjekti turuväärtus.**
137. Kui kindlustusobjekti on võimalik taastada, loetakse kahjusummaks kindlustusobjekti taastamise kulu.
138. Kui kindlustusobjekti ei ole võimalik taastada, loetakse kahjusummaks sarnase jõudlusega, sarnaste tehniliste omadustega, sarnase amortisatsiooniga ning sarnase eeldatava kasutusajaga objekti asendusväärtus vahetult enne kindlustusjuhtumi toimumist.
139. Kui eelmises punktis nimetatud objekti ei ole võimalik hankida, loetakse kahjusummaks uhiuue samalaadse objekti taassoetamismaksumus vahetult enne kindlustusjuhtumi toimumist.
140. Kindlustusandjal on õigus kindlustushüvitist proportsionaalselt vähendada, kui uue, kindlustushüvitise abil soetatava objekti omadused (jõudlus, kasutusiga, kvaliteet) on paremad kui hävinud või kahjustunud kindlustusobjektil, v.a juhul, kui erinevus on väiksem kui 10%.

VARAKINDLUSTUSE KINDLUSTUSHÜVITISE ARVUTAMINE

Alakindlustuse rakendamine

141. Kui kindlustuslepingus märgitud kindlustussumma on kindlustusväärtusest väiksem, siis rakendatakse hüvitamisel alakindlustuse sätteid, korrutades kahjusumma läbi kindlustussumma ja kindlustusobjekti kindlustusväärtuse jagatisega.
142. Alakindlustuse sätteid ei rakendata, kui kindlustussumma ja kindlustusväärtuse vahe on väiksem kui 10%.
143. Ehitusplatsi varustuse kindlustamisel, kui varustus on kindlustuslepingusse märgitud varustuse grupina (gruppidena), lähtutakse alakindlustuse määramisel vastava grupi kindlustusväärtusest ja kindlustussummast.

Hüvitislimiidi rakendamine

144. Kui kahjusumma on suurem kui vastava kindlustusjuhtumi või kindlustusobjekti hüvitislimiit, loetakse kahjusumma võrdseks hüvitislimiidiga.

Kindlustussumma rakendamine

145. Kindlustusandja hüvitamise kohustus kõigi kindlustusperioodi jooksul toimunud kindlustusjuhtumite kohta kokku on piiratud vastava kindlustusobjekti või lisakaitse kindlustussummaga.
146. **NB! Pärast kindlustusjuhtumi toimumist jääb kindlustusleping kehtima kindlustussumma ja väljamakstud hüvitiste vahe ulatuses. Kindlustusandja soovib pärast kindlustusjuhtumi toimumist kindlustussummat suurendada või taastada.**

147. Kui kahjusumma **on suurem** kui kindlustussumma, loetakse kahjusumma võrdseks kindlustussummaga.
148. Kui samal kindlustusperioodil on toimunud mitu kindlustusjuhtumit ja vastava kindlustusjuhtumi kahjusumma on suurem kui kindlustussumma ja sama kindlustusperioodi eest väljamakstud kindlustushüvitise vahe, loetakse kahjusumma võrdseks kindlustussumma ja sama kindlustusperioodi kindlustusjuhtumite eest makstud kindlustushüvitise vahega.
- Näide. Kindlustussumma on 1 000 000 krooni. Omavastutus on 10 000 krooni. Esimese kindlustusjuhtumi kahjusumma on 300 000 krooni. Kindlustushüvitis on $300\,000 - 10\,000 = 290\,000$ krooni (kahjusumma – omavastutus). Teise kindlustusjuhtumi kahjusumma on 900 000 krooni. „Alles jäänud kindlustussumma“ (kindlustussumma ja makstud hüvitiste vahe) on 710 000 krooni. Kindlustushüvitis on $710\,000 - 10\,000 = 700\,000$ krooni.

Omavastutuse rakendamine

149. Kindlustushüvitise suuruseks, on punktide 132 - 148 alusel arvatud kahjusumma ja omavastutuse vahe.
150. Kui ühe samal ajal samas kindlustuskohas toimunud varakindlustuse kindlustusjuhtumi tõttu kahjustusid mitu samale kindlustuspoliisile või sama aastamahu lepingu deklaratsioonidele märgitud ja samas kindlustuskohas asuvat varakindlustuse kindlustusobjekti rakendatakse ühte suurimat omavastutust.
151. Kui ühe samal ajal samas kindlustuskohas toimunud sündmuse tõttu tekib kindlustusandjal nii varakindlustuse kui ka sama kindlustuslepingu vastutuskindlustuse osa alusel hüvitamiskohustus, rakendatakse ühte suurimat omavastutust.
152. Kui mitu samas kindlustuskohas asuvat kindlustusobjekti on märgitud erinevatele kindlustuspoliisidele, rakendatakse omavastutusi vastavalt igal kindlustuspoliisil märgitule.

Jäänuki väärtuse kinnipidamine

153. Kindlustusandjal on õigus vähendada kindlustushüvitist hävinud või kahjustunud kindlustusobjekti jäänuki väärtuse võrra.

Kindlustusmaksete kinnipidamine

154. Kindlustusandjal on õigus kinni pidada väljamaksmisele kuuluvast kindlustushüvitisest kindlustusperioodi lõpuni tasumata käesoleva ehitus- ja montaažitööde kindlustuse lepingu kindlustusmaksed.

Vastutuskindlustuse osa

VASTUTUSKINDLUSTUSE KINDLUSTUSKAITSED

155. Vastutuskindlustuse põhikaitse on ehitusperioodi vastutuskindlustus. Vastutuskindlustuse lisakaitse on hooldusperioodi vastutuskindlustus ja ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse. Kindlustusandja hüvitab lisakaitsega hõlmatud kahju, kui vastav lisakaitse on kindlustuslepingus märgitud.
156. Kindlustuslepingust tulenevad õigused ja kohustused on määratud vastavalt sellel ehitusperioodil või hooldusperioodil kehtinud kindlustuslepingu tingimustele (kindlustustingimused, kindlustussumma, hüvitislimiit, omavastutus, piirangud jms), mil leidis aset nõude põhjustanud õnnetusjuhtum (kindlustusjuhtum).

Isikukahju ja asjakahju

157. Isikukahjuks loetakse käesolevates kindlustustingimustes järgmine kolmandale isikule kehavigastuse tekitamisest, tervise kahjustamisest või kolmanda isiku surma põhjustamisest tekkinud kahju:
- 157.1. mõistlikud ja vajalikud ravikulud;
- 157.2. mõistlikud ja vajalikud kulutused toimetulekuks vajalike abivahendite soetamiseks ja kasutamiseks;
- 157.3. töövoime osalisest või täielikust kaotusest tulenev sissetuleku kaotus või vähenemine;
- 157.4. isiku surma korral otsesed matusekulud ning tema ülalpeetava elatise kaotus või vähenemine.
158. Asjakahjuks loetakse käesolevates kindlustustingimustes järgmine asja hävimisest või füüsilisest kahjustumisest (nt purunemine, kokkuvarisemine) tingitud kahju:
- 158.1. kahjustunud asja parandamiseks tehtud mõistlikud kulutused. Kahjustunud asja parandamise kulud on kindlustushüvitise määramisel aluseks ainult juhul, kui kahjustunud asja parandamise kulu on väiksem, kui asja kahjustumise tõttu asja hariliku väärtuse vähenemine;
- 158.2. kahjustunud asja hariliku väärtuse vähenemine või hariliku väärtuse kaotus (asja hävimise korral);
- 158.3. hävinud asja asemele samaväärse asja soetamiseks tehtud mõistlikud kulutused.

Ehitusperioodi vastutuskindlustus (tegevusaegne kindlustuskaitse)

159. Ehitusperioodi vastutuskindlustuse kindlustusjuhtumiks on kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodil toimunud ning käesoleva kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde käigus äkiliselt ja ettenägematult toimunud õnnetusjuhtum.
160. Mitu õnnetusjuhtumit loetakse erinevateks kindlustusjuhtumiteks (sh juhul, kui sama viga või ebaõige töövõte põhjustab mitu eraldiseisvat õnnetusjuhtumit).
161. Ehitusperioodi vastutuskindlustuse alusel hüvitatakse kolmandale isikule (vt p 12) kindlustusjuhtumi tagajärjel tekkinud asjakahju või isikukahju, mille hüvitamise eest kindlustatu vastutab vastavalt kehtivatele õigusaktidele.
162. Ehitus- või montaažiobjektil tegutseva töövõtja (sh peatöövõtja, alltöövõtja) või tellija töötaja loetakse kolmandaks isikuks tingimusel, et kahju tekkimise asjaolud ei ole otseselt ega kaudselt seotud tema tööülesannete täitmisega (nt töötajale tekib kahju, kui ta puhkuse ajal juhuslikult möödub ehitusplatsist). Tööpäevisine puhkeaeg ja einestamise aeg loetakse käesolevates kindlustustingimustes tööülesannete täitmisega seotud tegevuste hulka.
163. **NB! Ehitusperioodi vastutuskindlustuse kindlustuskaitse on tegevusaegne kindlustuskaitse. Pärast kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi lõppemist toimunud õnnetusjuhtumitest tingitud kahju ehitusperioodi vastutuskindlustuse alusel ei hüvitata.**

164. Ehitusperioodi vastutuskindlustus kehtib nende kindlustusjuhtumist tingitud nõuete osas, mis on kindlustusandjale esitatud kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi jooksul või ühe aasta jooksul arvates kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi lõppemisest.
165. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui nõue on kindlustusandjale esitatud hiljem kui ühe aasta möödumisel arvates kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi, mille jooksul toimus õnnetusjuhtum, lõppemisest. Kindlustusandja ja kindlustusvõtja võivad kindlustuslepingu sõlmimisel kokku leppida, et nõuete esitamise periood on pikem kui üks aasta.

Hooldusperioodi vastutuskindlustus (tegevusaegne kindlustuskaitse)

166. Hooldusperioodi vastutuskindlustuse kindlustusjuhtumiks on kindlustuslepingus märgitud hooldusperioodil toimunud ning käesoleva kindlustuslepinguga hõlmatud hooldustööde teostamise või ehitus- või montaaživigade kõrvaldamise käigus äkiliselt ja ettenägematult toimunud õnnetusjuhtum.
167. Mitu õnnetusjuhtumit loetakse erinevateks kindlustusjuhtumiteks (sh juhul, kui korduv viga või ebaõige töövõtte põhjustab mitu eraldiseisvat õnnetusjuhtumit).
168. Hooldusperioodi vastutuskindlustuse alusel hüvitatakse kolmandale isikule (vt p 12) kindlustusjuhtumi tagajärjel tekkinud asjakahju või isikukahju, mille hüvitamise eest kindlustatu vastutab vastavalt kehtivatele õigusaktidele.
169. Ehitus- või montaažiobjektidel tegutseva töövõtja (sh peatöövõtja, alltöövõtja) või tellija töötaja loetakse kolmandaks isikuks tingimusel, et kahju tekkimise asjaolud ei ole otseselt ega kaudselt seotud tema tööülesannete täitmisega. Tööpäevisene puhke- ja einestamise aeg loetakse käesolevates kindlustustingimustes tööülesannete täitmisega seotud tegevuste hulka.
- 170. NB! Hooldusperioodi vastutuskindlustuse kindlustuskaitse on tegevusaegne kindlustuskaitse. Hooldustööde tegematajätmisest või mittenõuetekohasest tegemisest tingitud kahju hooldusperioodi vastutuskindlustuse alusel ei hüvitata.**
171. Hooldusperioodi vastutuskindlustus kehtib nende kindlustusjuhtumist tingitud nõuete osas, mis on kindlustusandjale esitatud kindlustuslepingus märgitud hooldusperioodi jooksul või ühe aasta jooksul arvates kindlustuslepingus märgitud hooldusperioodi lõppemisest.
172. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui nõue on kindlustusandjale esitatud hiljem kui ühe aasta möödumisel arvates kindlustuslepingus märgitud hooldusperioodi lõppemisest. Kindlustusandja ja kindlustusvõtja võivad kindlustuslepingu sõlmimisel kokku leppida, et nõuete esitamise periood on pikem kui üks aasta.

Ehitusperioodi ja hooldusperioodi vastutuskindlustuse erisused korteriomandi ja tervikuna kaasomandis oleva hoone puhul

173. Kui korteriomanditeks jaotatud hoones remonditakse, ehitatakse või renoveeritakse kõigile korteriomanike kaasomandisse kuuluvat osa (nt katus, välisseinad, trepikojad, ühine torustik jms), ei loeta korteriomanikke, nende perekonnaliikmeid ja selle hoone rentnikke ja üürnikke ning nende perekonnaliikmeid kolmandateks isikuteks ning neile tekkinud asjakahju ei hüvitata. Eelnimetatud isikutele tekkinud isikukahju hüvitatakse käesolevate kindlustustingimustega kindlaks määratud tingimustel, kui nad ei osale ehitustööde tegemisel.
174. Kui korteriomanditeks jaotatud hoones remonditakse, ehitatakse või renoveeritakse üksnes korteriomanikule kuuluvat korteriomandi eseme reaalosa, loetakse teised sama hoone korteriomanikud, nende perekonnaliikmed ja teiste korteriomandite üürnikud ja rentnikud kolmandateks isikuteks, kui nad ei osale ehitustööde tegemisel.
175. Kui kindlustuslepinguga hõlmatud Töid tehakse tervikuna kaasomandis olevas hoones, ei loeta kaasomanikke, nende perekonnaliikmeid ja selle hoone rentnikke ja üürnikke ning nende perekonnaliikmeid kolmandateks isikuteks ning neile tekkinud asjakahju ei hüvitata. Eelnimetatud isikutele tekkinud isikukahju hüvitatakse käesolevate kindlustustingimustega kindlaks määratud tingimustel, kui nad ei osale ehitustööde tegemisel.

Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse (tegevusaegne kindlustuskaitse)

176. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse kindlustusjuhtumiks on kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodil toimunud ning käesoleva kindlustuslepinguga hõlmatud Tööde käigus äkiliselt ja ettenägematult toimunud õnnetusjuhtum.
177. Mitu õnnetusjuhtumit loetakse erinevateks kindlustusjuhtumiteks (sh juhul, kui sama viga või ebaõige töövõtte põhjustab mitu eraldiseisvat õnnetusjuhtumit).
- 178. NB! Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse on tegevusaegne kindlustuskaitse. Hooldustööde tegematajätmisest või mittenõuetekohasest tegemisest tingitud kahju ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse alusel ei hüvitata.**
179. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse (edaspidi ka 'ristvastutuse kindlustuskaitse') alusel hüvitatakse samal ehitus- või montaažiobjektidel tegutsenud töövõtjale (sh peatöövõtjale või alltöövõtjale) või töövõtja töötajale kindlustusjuhtumi tagajärjel tekkinud **asjakahju**, mille hüvitamise eest kahju põhjustanud kindlustatu vastutab vastavalt kehtivatele õigusaktidele.
- Näide 1. Alltöövõtja A tegi tellingutel maalritöid. Värviamber läks ümber värvi voolas samas ehitusobjektidel töötava alltöövõtja B nivelliirile, mis muutus kasutamiskõlbatuks. Kindlustusandja hüvitab tekkinud kahju.
- Näide 2. Alltöövõtja A põhjustas ehitustegevuse käigus kahju juhuslikule möödakäijale. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse alusel kahju ei hüvitata.
180. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse alusel hüvitatakse asjakahju, sõltumata sellest, kas samal ehitus- või montaažiobjektidel tegutsenud töövõtjat (sh peatöövõtjat ja alltöövõtjat) või töövõtja töötajat, kellele kahju tekkis, loetakse käesoleva kindlustuslepingu alusel kindlustatuks.
181. Kui kahju põhjustanud töövõtjat (sh peatöövõtja või alltöövõtja) ei loeta käesolevate kindlustustingimuste kohaselt kindlustatuks (vt p 10 – 11), ei ole kindlustusandjal kindlustushüvitise maksmise kohustust.

182. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse kehtib nende kindlustusjuhtumist tingitud nõuete osas, mis on kindlustusandjale esitatud kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi jooksul või ühe aasta jooksul arvates kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi lõppemisest.
183. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui nõue on kindlustusandjale esitatud hiljem kui ühe aasta möödumisel arvates kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi lõppemisest, kui kindlustusandja ja kindlustusvõtja ei ole sõlminud kokkulepet pikema nõuete esitamise tähtaja kohta.

Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse välistused

184. Lisaks alltoodud välistustele kohaldatakse peatükki „Vastutuskindlustuse välistused“ ja „Üldised välistused“.
185. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse alusel ei hüvitata isikukahju.
186. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse alusel ei hüvitata kahju, mis tekkis punktis 179 nimetamata isikule (sh ehitusobjekti üürnikud, rentnikud jt).
187. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse alusel ei hüvitata kahju, mis tekkis töövõtja töötajale asjaoludel, mis ei olnud seotud ehitus- või montaažitegevusega kindlustuskohas.
188. Ristvastutuse laiendatud kindlustuskaitse alusel ei hüvitata kahju, mis tekkis väljaspool kindlustuslepingus märgitud ehitusperioodi sooritatud teo tagajärjel.

KOHTU- JA ÕIGUSABIKULUD

189. Kindlustatu vastu kindlustuskaitse alla kuuluva nõude esitamise korral hüvitab kindlustusandja nõude tõrjumiseks ja kindlustatu õiguste kaitseks nii kohtus kui kohtuväliselt tehtavad mõistlikud ja vajalikud õigusabikulud ja kohtukulud.
190. Kindlustusandjal on õigusabikulude ja kohtukulude hüvitamise kohustus üksnes juhul, kui need on eelnevalt kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kindlustusandjaga kooskõlastatud.
191. Kindlustusandja hüvitab kindlustusandjaga kooskõlastatud õigusabikulud isegi siis, kui nõue osutub alusetuks.
192. Kui kahju hüvitamine on kindlustuslepingu tingimustega välistatud, ei hüvita kindlustusandja ka kohtu- ja õigusabikulusid.
193. Kui kindlustusandja ei hüvita kahju seetõttu, et kahju on väiksem kui omavastutus, ei hüvita kindlustusandja ka kohtu- ja õigusabikulusid (sh juhul, kui kohtu- ja õigusabikulud ning kahju, mille eest kindlustatu vastutab, kokku ületavad omavastutust).

Nõude lahendamine kokkuleppega

194. Kindlustusandjal on õigus teha kindlustatud isikule ettepanek nõude tunnustamiseks ja/või nõude esitajaga kokkuleppe sõlmimiseks.
195. Kindlustatud isik peab kindlustusandja ettepanekule kirjalikult vastama 5 päeva jooksul, kui kindlustusandja ei ole määranud pikemat tähtaega.
196. Kui kindlustatud isik jätab kindlustusandja ettepanekule tähtaegselt vastamata, nõude tunnustamata või kokkuleppe sõlmimata, ei ole kindlustusandjal kohustust hüvitada kohtu- ja õigusabikulusid, mis on tekkinud pärast kindlustusandja ettepanekule vastamise, nõude tunnustamise või kokkuleppe sõlmimise tähtaja möödumist.

VASTUTUSKINDLUSTUSE VÄLISTUSED

197. Lisaks peatükis „Vastutuskindlustuse välistused“ toodud välistustele kohaldatakse ka peatükki „Üldised välistused“ ja „Kindlustuse üldtingimustes“ toodud välistusi.

Varakindlustuse osa alusel hüvitatav kahju

198. Kui kahju on võimalik hüvitada käesolevate kindlustustingimuste varakindlustuse sätete või varakindlustuse lisakaitsete alusel, siis seda kahju vastutuskindlustuse sätete alusel ei hüvitata.
199. Eelmises punktis toodud välistust kohaldatakse sõltumata sellest, kas konkreetne kindlustusleping sisaldab vastavat varakindlustuse kindlustuskaitset, määravaks osutub asjaolu, kas vastava kahju kindlustamine varakindlustuse sätete või varakindlustuse lisakaitsete alusel oleks olnud võimalik.

Tellijale või ehitise omanikule tekkinud kahju

200. Vastutuskindlustuse osa alusel ei hüvitata Töö tellijale ega ehitatava ehitise omanikule tekkinud kahju. Tellijale või ehitatava ehitise omanikule kuuluvale olemasolevale ehitisele tekkinud kahju on kindlustustingimustega kindlaks määratud ulatuses kindlustatud varakindlustuse lisakaitsega „Olemasolev ehitis“ (vt p 92 – 97).

Kindlustatule tekkinud kahju

201. Vastutuskindlustuse alusel ei hüvitata kahju, mis on tekkinud kindlustatule, kes kahju põhjustas.

Kindlustatu valduses olev vara

202. Vastutuskindlustuse alusel ei hüvitata **kahju põhjustanud** kindlustatu valduses või kasutuses olevatele vallasasjadele tekkinud kahju (nt kindlustatu poolt üüritud, renditud, liisitud tööriistad jms).
203. Vastutuskindlustuse alusel ei hüvitata olemasolevale ehitisele tekkinud kahju osas, milles olemasolev ehitis oli **kahju põhjustanud** kindlustatu valduses, kasutuses, kontrolli all või tema tegevuse objektiks.

Kindlustatu keeldumine kokkuleppest

204. Kui kindlustusandja nõuab kindlustatult kahju hüvitamise nõude õigekstunnistamist ja rahuldamist, millest kindlustatu keeldub, ei hüvita kindlustusandja kindlustatu keeldumisest tulenevat kahju ja kulutuste suurenemist.

Mittevaraline kahju

205. Kindlustusandjal ei ole kohustust mittevaralise (moraalse) kahju hüvitamiseks.

Lepingust tulenev kõrgendatud vastutus

206. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui nõude aluseks on kokkulepe, millega on kindlustatu suhtes määratud seadusest rangemad kahju hüvitamise tingimused (nt loobumine vastuväidete esitamisest, lihtsustatud tõendamise, aegumistähtaja pikendamine, kahju ulatuse määramine, süü või vastutuse vorm, leppetrahv jms).
207. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis on tingitud käsiraha, rahalise või mitterahalise eraõigusliku sanktsiooni (viivis, leppetrahv jms) rakendamisest.

Hinnad ja tähtajad

208. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui nõue tuleneb tähtaegade, eelarvete või hinnakokkulepete rikkumisest.
209. Kindlustusandjal ei ole intresside hüvitamise kohustust.

Aegunud nõuded

210. Kindlustusandja ei ole täitmise kohustust, kui kindlustatu vastu esitatud nõue on aegunud.

Keskkonnakahjud

211. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui kahju on tekkinud keskkonna, so pinnase, õhu, vee (sh veekogude) reostamisest.

Asbest

212. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui kahju on tekkinud asbestist.

Intellektuaalne omand

213. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui nõue tuleneb intellektuaalse omandi (nt kaubamärgi-, autori- või patendiõiguse) kahjustamisest või rikkumisest.

Kiirgus, laserkiired

214. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui kahju on tekkinud energiarikka ioniseeritud kiirguse, sh. radioaktiivsest aineist tuleneva alfa-, beeta- ja gammakiirguse, neutronite või osakeste kiirendusest tuleneva kiirguse, samuti laserkiirte tagajärjel.

KINDLUSTUSVÕTJA TÄIENDAVALD KOHUSTUSED VASTUTUSKINDLUSTUSE KAHJU TOIMUMISEL

215. Lisaks alltoodud kohustustele tuleb järgida „Kindlustuse üldtingimustes“ toodud kohustusi.
216. Kindlustusvõtja peab kindlustusandjale teatama tema vastu nõude esitamisest ja mistahes asjaoludest, mis võivad olla aluseks nõude esitamisele (nt kohustuse rikkumine, kahju tekkimine, kliendi pretensioon, kohtumenetluse või kohtuvälise menetluse algatamine jms) viivitamata, kuid mitte hiljem kui ühe nädala jooksul arvates ajast, mil kindlustusvõtja sai asjaolust või nõude esitamisest teada. Eelnimetatud teade tuleb esitada kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt e-kiri, teade kindlustusandja interneti kodulehe kaudu).
217. Kindlustusvõtja ei ole õigustatud tema vastu esitatud nõuet ilma kindlustusandja eelneva nõusolekuta täielikult või osaliselt tunnustama või rahuldama, välja arvatud juhul, kui selle nõude rahuldamata või tunnustamata jätmine on ilmselt vastuolus hea usu põhimõttega.
218. Kindlustusvõtja peab tema vastu nõude, kaebuse, hagi vms esitamise korral kasutama õigeaegselt vajalikke õiguskaitsevahendeid, sh esitama vastuse, vaide, kaebuse, pretensiooni vms, mis seaduse või lepingu kohaselt on vajalik kindlustusvõtja õiguste kaitseks

KINDLUSTUSHÜVITISE ARVUTAMINE

219. Kindlustushüvitis on see osa kahjusummast, mille hüvitab kindlustusandja. Kindlustushüvitis on võrdne punktide 220 – 226 alusel arvatud kahjusumma ja omavastutuse vahega. Kohtu- ja õigusabikulude hüvitamisel omavastutust ei kohaldata.

Kahjusumma arvutamine

220. Kahjusumma koosneb:
- 220.1. rahasummast, mis on vajalik ühest ja samast kindlustusjuhtumist tingitud põhjendatud ja tõendatud nõuete rahuldamiseks;
- 220.2. kohtu- ja õigusabikuludest, mis on kindlustuslepinguga ettenähtud korras tehtud kindlustatu õiguste kaitsmiseks.
221. Kahju või kulu arvatakse kahjusumma hulka üksnes juhul, kui see on dokumentidega tõendatud.
222. Kui kindlustusandjal ei ole teatud nõude osas (nt mittevaralise kahju hüvitamise nõue või tõendamata kahju) täitmise kohustust, ei arvata seda kahjusumma hulka.

Hüvitislimiidi rakendamine

223. Kui kahjusumma ületab kindlustuslepinguga ettenähtud **hüvitislimiidi** ühe kindlustusjuhtumi, ühe isiku või muu kindlustuslepingus määratud objekti kohta, siis loetakse kahjusumma võrdseks vastava hüvitislimiidiga.

Kindlustussumma rakendamine

224. Kindlustussumma väheneb iga kindlustusjuhtumi eest väljasmakstud kindlustushüvitise võrra.

225. Kui sama kindlustuslepingu alusel ei ole makstud kindlustushüvitis ja punktide 220 - 223 alusel leitud kahjusumma on suurem kui kindlustussumma, loetakse kahjusumma võrdseks kindlustussummaga.
226. Kui sama kindlustuslepingu alusel on eelnevalt makstud kindlustushüvitist ja punktide 220 - 223 alusel leitud kahjusumma on suurem kui kindlustussumma ja makstud kindlustushüvitiste vahe, siis loetakse kahjusumma võrdseks kindlustusperioodi kindlustussumma ja makstud kindlustushüvitiste vahega.

Kindlustusmakse kinnipidamine

227. Kindlustushüvitise maksmisel on kindlustusandjal õigus hüvitisest kinni pidada tasumata kindlustusmaksed, sõltumata sellest, kas kindlustusmakse tasumise tähtpäev on saabunud. Kindlustusandjal on eelnimetatud õigus ka juhul, kui kindlustushüvitis makstakse muule isikule kui kindlustusvõtja.

VASTUTUSKINDLUSTUSE KINDLUSTUSHÜVITISE MAKSMINE

228. Kindlustusandja lepingu täitmise kohustus muutub sissenõutavaks kindlustusjuhtumi toimumise ja kindlustusandja täitmise ulatuse kindlaksmääramiseks vajalike toimingute lõpetamisega.
229. Kindlustusandja peab maksma kindlustushüvitise viivitamata, kuid mitte hiljem kui kahe nädala jooksul ajast, mil kindlustusandjale on esitatud nõuetekohased dokumendid selle kohta, et:
- 229.1. nõue rahuldati kindlustusandja kirjalikul nõusolekul kindlustatu poolt;
- 229.2. nõue on tuvastatud kohtuotsusega;
- 229.3. kindlustatu on kindlustusandja kirjalikul nõusolekul nõuet tunnustanud või sõlminud kindlustusandja kirjalikul nõusolekul kompromissilepingu.
230. Kui kindlustushüvitise tasumine toimub perioodiliste maksetena (nt elatisrahana), siis tasub kindlustatu omavastutuse ulatuses esimesed perioodilised maksed ja seejärel jätkab perioodiliste maksete tasumist kindlustusandja.
231. Kui kindlustatud juriidiline isik lõpeb ilma õigusjärglaseta, lõpeb ka kindlustusandja täitmise kohustus.

Üldised välistused

232. Üldisi välistusi kohaldatakse nii varakindlustuse kui ka vastutuskindlustuse korral.

TEGEMIST EI OLE KINDLUSTUSJUHTUMIGA

233. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui sündmus ei vasta kindlustusjuhtumi tunnustele.
234. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis ei vasta kindlustuslepingus toodud hüvitatava kahju tunnustele.
235. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui kahju ei tekkinud äkiliselt ja ettenägematult.
- Näide. Väljaspool hoonet asuv ehitusmaterjal jäetakse katmata ning see saab vihma tõttu kahjustada. Tegemist on ettenähtava kahjuga.
- Näide. Põrand on korralikult katmata. Lae värvimise käigus tekivad parketile värvipritsmed. Tegemist ei ole äkiliselt ja ettenägematult tekkinud kahjuga.

„KINDLUSTUSE ÜLDTINGIMUSTE“ VÄLISTUSED

236. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui kahju hüvitamine on välistatud If P&C Insurance AS „Kindlustuse üldtingimustega“.

TAHTLIKULT TEKITATUD KAHJU

237. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada tahtlikult tekitatud kahju, välja arvatud juhul, kui kahju tekitas kolmas isik (vt p 12).

TEADAOLEV PUUDUS VÕI VIGA

238. Kindlustusandjal ei ole kahju hüvitamise kohustust, kui kahju põhjustas või sellele aitas kaasa ehitusmaterjali puudus või vead või puudused ehitustöös, millest kindlustatu oli teadlik või oleks pidanud teadlik olema.

EBASEADUSLIK EHTAMINE VÕI MONTAAŽITÖÖDE TEGEMINE

239. Kindlustusandjal ei ole kahju hüvitamise kohustust, kui kahju põhjustanud Töö on tehtud ilma õigusaktidega ettenähtud ehitusloata, kohaliku omavalitsuse kirjaliku nõusolekuta, ilma kinnisasja omaniku nõusolekuta või ilma vastava riigi- või kohaliku omavalitsuse organi (nt Muinsuskaitseamet) kooskõlastuseta.
240. Kindlustusandjal ei ole kahju hüvitamise kohustust, kui kahju põhjustanud Töö tegemiseks puudus kindlustatul või tema töötajal õigusaktiga nõutav kvalifikatsioon (sh sõiduki või töömasina juhtimisõigus), litsents, registreering, tegevusluba vms.

PROJEKTEERIMINE VÕI PROJEKTI PUUDUMINE

241. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada mistahes kahju, mille põhjuseks on või mille tekkimisele aitas kaasa ebakvaliteetne või ebapiisav ehitus- või montaažiprojekt või -projekti puudumine (Töö tegemine ilma projektita).

VEAD UURINGUTE TEGEMISEL, PLANEERIMISEL VÕI SPETSIFIKATSIOONI KOOSTAMISEL

242. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mille põhjuseks on või mille tekkimisele aitasid kaasa vead või tegematajätmised uuringute tegemisel või spetsifikatsiooni koostamisel.

SAAMATA JÄÄNUD TULU

243. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada saamata jäänud tulu, v.a saamata jäänud tulu, mida loetakse käesolevate kindlustustingimuste vastutuskindlustuse osa alusel hüvitatavaks isikukahjuks.

MAKSUD JA LÕIVUD (KÄIBEMAKS)

244. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada makse ja lõive, mida kindlustushüvitise saamiseks õigustatud isikul on võimalik tasaarvestada või mis kuuluvad kindlustushüvitise saamiseks õigustatud isikule tagastamisele (nt käibemaks).

KOHUSTUSLIK KINDLUSTUS

245. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mis kuulub kohustusliku kindlustuse alusel.

AVALIKU VÕIMU TEOSTAMINE

246. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui kahju põhjustab politsei, piirivalve, tollitöötajate, kohaliku omavalitsuse või muude avalikku võimu teostavate ametiisikute tegevus.
247. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui kahju põhjustab vara arestimine, kinnipidamine, konfiskeerimine või sundvõõrandamine.

TERRORISM

248. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui kahju põhjustab terrorism.
249. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui kahju põhjuseks on terroriaktide vältimiseks rakendatud piirangud või abinõud (sh transpordi peatamine või ümbersuunamine, täiendav kontroll, piirangud esemete transpordil jms).

TRAHVID, VIIVISED, SANKTSIOONID

250. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada järgmisi kulutusi: trahvid, leppetrahvid, viivised, lepingu rikkumisest või muutmisest tingitud sanktsioonid, keskkonnastatusest tulenevad hüvitised.
251. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kindlustatule määratud avalik-õiguslikust sanktsioonist (rahaline karistus, rahatrahv, sunniraha, vangistus, arest jms) tingitud kahju.

JOOBESEISUND

252. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui kahju tekitanud isik oli kahju tekitamise ajal alkoholi-, narkootilise, toksilise vms joobe seisundis.

KAABLID, TORUSTIKUD JA TORUJUHTMED

253. Kindlustuskaitse ei kehti kahjunõudele, mille aluseks olev kahju on põhjustatud lammutus-, ehitus- või kaevetöödega mistahes (sh. maa-alustele ja vee-alustele), olemasolevatele elektri-, telefoni- jms kaablitele või vee-, gaasi-, kanalisatsiooni- jms torustikele.
254. Eelmises punktis toodud välistust ei kohaldata, kui enne eelmises punktis nimetatud tööde alustamist oli kaablite, torustike või torujuhtmete asukoht plaani järgi kindlaks tehtud ning tööde teostamine kooskõlastatud vastavate kaablite, torustike või torujuhtmete omaniku või valdajaga ja järgitud kõiki vastavate tööde teostamise kohustuslikke nõudeid.

KINDLUSTUSOBJEKTI AMORTISEERUMINE

255. Kindlustusandjal ei ole kohustust hüvitada kahju, mille põhjustas või mille tekkimisele aitas kaasa kindlustusobjekti tavapärase kasutamisest või mittekasutamisest tingitud kulumine, kõdunemine, katlakivi tekkimine, hallitamine, kondensaatvee tekkimine, seenetamine (sh vamm), vananemine, korrosioon, metalli väsimine, oksüdeerumine või riknemine. Käesolevat välistust kohaldatakse sõltumata sellest, millise aja jooksul kahju tekkis.

KANDEVELEMENTIDE EEMALDAMINE, KANDEVÕIME NÕRGESTAMINE, PINNASE EEMALDAMINE, PINNASE LIIKUMINE

256. Kindlustusandjal ei ole hüvitamise kohustust, kui asjakahju tekkimise põhjustas või sellele aitas kaasa:
- 256.1. ehitise kandevelementide eemaldamine;
- 256.2. ehitise osa kandevõime nõrgestamine;
- 256.3. pinnase eemaldamine (nt kaevetööd);
- 256.4. pinnase liikumine (sh kerkimine, vajumine, maalihked) või pinnase kandevõime muutumine. Käesolevat välistust kohaldatakse sõltumata pinnase liikumise või kandevõime muutumise põhjusest (kindlustatu tegevus, muu isiku tegevus, looduslikud põhjused jms).

VIBRATSIOON

257. Kindlustusandjal ei ole täitmise kohustust, kui kahju tekkis vibratsiooni tagajärjel (sh rammimistööde käigus tekkinud vibratsioon).

Ohutusnõuded

OHUTUSNÕUETE KOHALDAMINE

258. Käesolevad ohutusnõuded kehtivad nii varakindlustuse kui ka vastutuskindlustuse korral.
259. Kindlustustingimustes toodud ohutusnõuded kehtivad täiendavalt õigusaktides toodud nõuetele.
260. Kindlustusvõtja, kindlustatu ja kindlustusobjekti seaduslik valdaja on kohustatud tundma ja täitma kindlustusobjekti puudutavaid õigusakte (sh ohutusnõudeid). Õigusaktidega on võimalik tutvuda Riigi Teataja kodulehe kaudu www.riigiteataja.ee.

ÜLDNÕUDED

261. Kindlustusvõtja ja kindlustatu on kohustatud kindlustuslepingu täitmisel ja kindlustusobjekti valdamisel ja

kasutamisel tegutsema mõistliku hoolsuse ja ettevaatlikkusega. Sama nõue laieneb ka teistele kindlustuskohas õiguspäraselt viibivatele isikutele.

262. Kindlustusvõtja ja kindlustatu on kohustatud tagama, et teised õiguspäraselt kindlustuskohas viibivad isikud täidavad ohutusnõudeid.
263. Vara tuleb kasutada ettenähtud viisil ning vara hoidmisel ja kasutamisel tuleb lähtuda kasutusjuhenditega, õigusaktidega ja kindlustuslepinguga kehtestatud normidest.

TEGUTSEMINE OHU KORRAL

264. Kahju tekkimise ohu ilmnemisel tuleb alustada kaitse- ja päästetegevusega (nt paigutada ümber vara või kaitsma ehitisi, kui neid ähvardab torm, rahe, veetaseme tõus või maalihe vms).
265. Tulekahju korral tuleb tõkestada tule levikut, sulgedes ukсед, aknad, tuletõkkeuksed ja –luugid.

ILMASTIKUOLUDEGA ARVESTAMINE

266. Kindlustusobjekti projektdokumentatsiooni koostamisel, Tööde planeerimisel ja teostamisel tuleb arvestada ilmastikunähtuste ettenähtava esinemissagedusega või ulatusega kindlustuskohas.
267. Ilmastikuolud (tuul, veekogude lainetus, vee- või õhutemperatuur, jää liikumine jms) loetakse ettenähtavaks, kui samas piirkonnas samal aastaajal on vastavad ilmastikuolud esinenud viimase 20 aasta jooksul vähemalt samal tasemel. Lähtuda tuleb maksimaalsest viimase 20 aasta jooksul esinenud vastava ilmastikuolu määra-st.

TÖÖDE TEOSTAMINE

268. Töö tegemiseks peab olema õigusaktidega ettenähtud ehitusluba või kohaliku omavalitsuse kirjalik nõusolek.
269. Tööd tuleb teha vastavalt ehitusloas või kohaliku omavalitsuse kirjalikus nõusolekus toodud tingimustele, järgides ehitusprojekti, tööjooniseid, paigaldusjuhiseid, projekteeija juhiseid ning head ehitustava.
270. Tööde teostamine tuleb dokumenteerida, s.t Tööde teostamise kohta tuleb pidada ehitustööde päevikut, kaetud Tööde kohta tuleb vormistada kaetud tööde aktid.
271. Ehitise või monteeritava seadme tellijale üleandmisel tuleb vormistada kirjaliku üleandmise-vastuvõtmise akt. Etapiviisilisel üleandmisel tuleb üleandmise-vastuvõtmise akt vormistada vahetult pärast iga etapi valmimist iga etapi kohta eraldi.
272. Ehitusmeetodeid valides tuleb arvesse võtta ohutegureid (ilmastikuolud, teiste objektide lähedus, pinnaseomadused jm asjaolud).
273. Tööde tegemisel ja korraldamisel tuleb arvestada pinnase liikumis- ja varisemisohuga (sh põhjavee või pinnasevee taseme muutuse korral) ning võtta kasutusele kahju ennetavad meetmed.
274. Kaevetööde tegemiseks peavad olema kinnisaja omaniku ning trasside omaniku või valdaja nõusolekud. Kaevetööde tegemisel ei tohi kõrvale kalduda ehitusloa, kohaliku omavalitsuse ega projektiga kindlaksmääratud tingimustest (nt kui on määratud, et kahju vältimiseks tuleb kaevata labidaga, ei tohi kaevamiseks kasutada ekskavaatorit).
275. Objektile tuleb koostada Tööde organiseerimise plaan juurdepääsu- ja platsisestest teede, materjalide ladustamise kohtade, ajutiste hoonete, ladude paigutuse, tuletõrje veevõtukohtade või hüdrantide äranäitamisega, mida muudetakse vastavalt vajadusele koos Tööde edenemisega.
276. Ehitusele tuleb määrata tuleohutuse eest vastutav isik.
277. Tulekahju puhuks peab olema välja töötatud kirjalik tegevusplaan, millest peavad olema instrueeritud kõik töötajad.
278. Juurdepääsuteed, läbisõidukohad ja juurdepääsud Objektile, tuletõrje- ja päästevahenditele ning veevõtukohtadele peavad olema vabad ning aastaringselt kasutatavad.
279. Tööde teostamise ajal tuleb võtta kasutusele abinõud, et ehitusplatsile pääseksid ainult sinna lubatud isikud.
280. Tööde teostamise ajal tuleb rakendada meetmeid liiklejate ohutuse tagamiseks ehitusplatsi vahetus naabruses juhul, kui ehitustegevus oma asukoha või tööde laadi tõttu võib neid ohustada.
281. Enne ehitusplatsi rajamist tuleb olemasolevate kommunikatsioonide (veevarustus, elektriliinid jne) asukoht kindlaks määrata, üle kontrollida ja selgesti märgistada.
282. Enne lammutustöö alustamist peab kindlaks tegema, et lammutatav objekt on lahutatud kõigist võimalikest elektri-, gaasi-, vee- ja muudest ühendustest.
283. Tööde tegemisel tuleb tarvitusele võtta tolmu levimist takistavad meetmed (nt tolmu koorem peab olema kaetud), samuti meetmed ehitismüra piiramiseks ja keskkonna kahjustumise vältimiseks.
284. Hoone piirkond, kus teostatakse Tööd, tuleb muust hoonest eraldada, et vältida kahjulike mõjutuste levikut (tolm, sädemed, pritsmed, tulekahju levik jms).
285. Ehitise lahtised avad (aknaavad, ukseavad, avatud katus jms) peavad sademetest tingitud kahju vältimiseks olema kaetud ajutise kattega. Ajutine kate peab olema sademekindel ning olema kinnitatud selliselt, et oleks tagatud vee äravool ning kate püsivus kuni 21 m/sek tuule korral.
286. Kõrge tuleohtlikkusega ainete või plahvatusohtlike ainete käitlemisel tuleb järgida nende ainete käitlemiseks kehtestatud nõudeid.
287. Asbesti sisaldavate ehitiste lammutamisel tuleb järgida kehtivad erinõuded.
288. Lõhketööde tegemisel tuleb järgida kehtivaid erinõudeid.
289. Tuletöö tegemise koht peab olema selleks ettevalmistatud ning tuletöö tegemise ajal peab olema tagatud tuletöö tegemise kohas tuleohutus ja järelevalve.
290. Tuletöö lõppemisel tagatakse tuletöö koha pidev kontroll kuni tuleohu äralangemiseni.
291. Tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kellel on kutsetunnistus või kes on läbinud tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus.

ESMASED TULEOHUTUSVAHENDID

292. Kindlustusobjekt peab olema varustatud esmaste tulekustutusvahenditega vastavalt kehtivale normatiividele.
293. Esmased tulekustutusvahendid peavad olema töökorras, nähtaval ja kättesaadaval kohal ning nõuetekohaselt kontrollitud ja hooldatud.
294. Tulekustutusvahendite kasutamise väljaõpet peab regulaarselt korraldama kõigile töötajatele või töökohtades tuleohutuse eest vastutavatele töötajatele.

SUITSETAMINE

295. Suitsetamine on lubatud ainult suitsetamist lubava sildiga tähistatud kohtades. Suitsetamise koht peab olema varustatud tulekindlate tuhatoosidega, mida tühjendatakse regulaarselt selleks määratud kohtadesse.
296. Suitsetamine ja lahtise tule kasutamine on keelatud igasuguse kergesti süttiva materjali läheduses. Tule- ja plahvatusohtlikes ruumides on lahtise tule kasutamine ja suitsetamine keelatud.

EHITUSPLATSI TARASTAMINE

297. Ehitusplatsi välispiir peab olema selgelt ja arusaadavalt märgistatud või piirdega eraldatud. Tara peab olema piisavalt kindel, et, ilma tööriistu kasutamata ei ole kõrvalistel isikutel võimalik väravaid avada ega vara tarastatud territooriumilt välja viia. Väravad peavad olema töövälisel ajal lukustatud.

LADUSTAMINE

298. Ehitusmaterjalide ladustamisel tuleb arvestada nende tuleohtlikkust ja tulekahju levimise võimalust ning tuleohutuskujasid.
299. Hoone seinte lähedusse ei tohi ladustada tuleohtlikke materjale, aineid, masinaid või seadmeid.
300. Materjale, vedelikke ja gaase võib kasutada ja ladustada vastavalt tootja juhiste ja kehtestatud ohutusnõuetele ja piirkogustele.
301. Kui ehitusel kasutatakse ja säilitatakse plahvatusohtlikke aineid või aineid, mille kasutamisega võib eralduda plahvatusohtlikku tolmu või gaasi, tuleb tule- ja plahvatusohu vältimiseks rakendada erilisi kaitseabinõusid (ventilatsioon, lahtise tule kasutamise keeld jms).
302. Ehitusmaterjalide tuleb ladustada selliselt, et need oleksid kaitstud ilmastikuolude eest ning maapinnast lähtuva niiskuse eest.
303. Väljaspool hoonet ladustatud ehitusmaterjali kate peab olema sademekindel ning olema kinnitatud selliselt, et oleks tagatud vee äravool ning katte püsivus kuni 21 m/sek tuule korral.

JÄÄTMED

304. Tuleohtlikud jäätmed tuleb töökohalt eemaldada iga päev peale tööpäeva või vahetuse lõppu.
305. Tuleohtlikke jäätmeid tuleb hoida ohutus kauguses või tulekindlate seintega hoidlates.
306. Õliseid, rasvaseid või põleva vedelikuga immutatud riidelappe jms tuleb hoida tihedalt suletud kaanega tulekindlates nõudes ja tööriistest eraldi.
307. Sigaretituhk jms, mis võib sisaldada sädemeid, tuleb hoida tuhaurnides teistest jäätmetest eraldi.

VARUSTUSE EKSPLUATATSIOON

308. Masinate või seadmete ekspuaterimisel tuleb kinni pidada tootja, maaletooja või müüja juhistest. Tuleb vältida masina või seadme ülekoormamist ning selle kasutamist tingimustes, mis kujutab masinale või seadmele ilmselget ohtu. Masina või seadme kasutamine eesmärgil, milleks masin või seade ei ole ette nähtud, on keelatud.
309. Ehitusel kasutatavate surve- ja tõsteseadmete, sealhulgas kraanade tehnilise kontrolli tuleb läbi viia pädeva isik poolt vastavalt kehtestatud korrale.
310. Kui seadme või masina töö katkemine võimaliku elektritoiteta jäämise korral võib põhjustada kahju (nt jäätumine, riknemine, vee tõusmine jms), tuleb seade varustada valve- ja varusüsteemiga, mis tagaks seadme või masina töö elektritoite taastamiseni.
311. Tuleb võtta tarvidusele vastavad abinõud vältimaks kaevandamis- ja transportmehhanismide ning masinate kukkumist kaevandisse või vette.
312. Maa peale paigaldavate masinate ja seadmete vundamentide, aluste või tugikonstruktsioonide puhul tuleb tagada, et need kannataksid koormust erinevates ilmastikuoludes.
313. Ruumides, kus on kõrgendatud tule- või plahvatusoht, ei või kasutada sädemeid tekitavaid seadmeid, masinaid ja tööriistu.

OHUTUSNÕUDED GAASI KASUTAMISEL

314. Keldrites ja muudes ruumides, kus loomulik ventilatsioon on raskendatud, ei või sundventilatsiooni tööle rakendamata kasutada gaasi või gaase eraldavaid aineid.
315. Täidetud gaasiballoone tuleb säilitada püstiasendis, ventiiliga ülaosas.
316. Pärast gaasiballooni vahetamist tuleb kontrollida, et oleks välditud gaasi pihkamine ja välistatud plahvatusohtliku gaasisegu tekkimine.
317. Pidevaks tööks mitte ette nähtud gaasiseadmete korral peab seadme mittetöötamise ajal ballooni või torustiku kraan olema suletud.
318. Vähesegi gaasipihkamise korral tuleb vältida tule, sädemeid tekitavate seadmete ja elektriseadmete kasutamist. Koheselt tuleb kindlaks teha pihkamise koht, see sulgeda ja ruumid hoolikalt tuulutada.
319. Tagavaragaasiballoone ja gaasiballoone, mida ei kasutata tuleb paigutada gaasiballoonide eraldi hoidmiseks mõeldud tuletõkketsoonis või vähemalt 15 meetri kaugusele töötsoonist või väljaspool hoonet kui tööd on lõpetatud.

ELEKTRIPAIGALDISED

- 320. Elektripaigaldisi võivad paigaldada ja eksploateerida ainult selle ala spetsialistid või vastavalt instrueeritud isikud.
- 321. Elektripaigaldised tuleb asetada kohta, kus need on kaitstud võimaliku kahjustumise eest.
- 322. Elektripaigaldised, mis on tundlikud ülepingele, tuleb varustada kaitseadmetega ja maandusega.

KÜTTEKOLDED JA SÜSTEEMID

- 323. Ajutiste kütteseadmete kasutamisel tuleb jälgida kasutamisujuhiseid ja ohutusnõudeid.
- 324. Elektriküttekehasid, elektripliite, puhureid, ventilaatoreid ja keeduspiraale võib kasutada ainult kõrgendatud järelvalve all.
- 325. Tuleb tagada soojust edastavate torujuhtmete ohutus vastava isolatsiooni, kaitsevõrkude või muude katetega, et vältida põlevate ainete süttimist.

VÕTMETE, LÄBIPÄÄSUKAARTIDE, PULTIDE JA KOODIDE HOIDMINE

- 326. Võtmeid, isikukaarte ning signalisatsiooni- ja läbipääsukoodi ei tohi hoida kohas ja viisil mis võimaldaks kolmandatel isikutel neile juurde-pääsu.
- 327. Kui võti või isikukaart on kadunud või sattunud kõrvalise isiku kätte, tuleb lukk koheselt välja vahetada või signalisatsiooni- ja läbipääsukood uuesti kodeerida ning isikukaardi kood muuta. Kõrvaline isik on isik, kellel ei ole õigust võtit või isikukaarti enda käes hoida.
- 328. Kindlustuskoha võtit, isikukaarti, signalisatsiooni- ja/või läbipääsukoodi valdava isiku töölt lahkumisel, kindlustuskohas liikumisõiguse piiramisel või selle õiguse kaotamisel tuleb isikult ära võtta läbipääsu võimaldavad vahendid (võtmed, isikukaardid) ning muuta vastavad koodid.

TEGUTSEMINE SIGNALISATSIOONI RAKENDUMISEL

- 329. **NB! Signalisatsiooni rakendumisel peab kindlustusvõtja esindaja tulema viivitamatult kindlustuskohta, kindlustuskoha seestpoolt ja väljapoolt põhjalikult üle vaatama ning tagama edasise valve.**
- 330. Eelmises punktis toodud kohustusi tuleb järgida isegi juhul, kui kindlustuskoha välisel vaatlusel (sh turvaettevõtte poolt) ei tuvastata sissemurdmisjälgi ega muid väliseid kahjustusi. Kindlustuskoha põhjalik üle vaatamine on vajalik, et avastada varjatud tulekolle või võimalikud varjunud kurjategijad, kes võiksid pärast turvaettevõtte lahkumist varguse lõpule viia.

NÕUDED VARA HOIDMISELE JA VALVESIGNALISATSIOONIDELE

- 331. Väljaspool tööaega tuleb kõik väiketööriistad paigutada ruumi (sh soojak või konteiner), mis on lukustatud ja varustatud valvesignalisatsiooniga, mille signaal edastatakse turvaettevõttesse.
- 332. Kui väiketööriistu hoitakse konteineris, peab konteiner olema lukustatud ning varustatud valvesignalisatsiooniga, mille signaal edastatakse turvaettevõttesse.
- 333. Käesolevates kindlustustingimustes loetakse väiketööriistaks tööriista, mille mass on alla 50 kg.
- 334. Ruumide ukseid peavad ajal, mil ruumides ei viibi selleks õigustatud isikud, olema lukustatud.
- 335. Ruumi aknad ja muud sisenemisevõimalused tuleb kindlustuskohast lahkumisel sulgeda ja lukustada selliselt, et sissetungimine on välistatud ilma lukke või konstruktsioone lõhkumata või vägivalda kasutamata.
- 336. Valvesignalisatsioonisüsteemi tuleb kasutada selliselt, et oleks tagatud signalisatsiooni rakendumine ja häire edastamine isiku õigusvastasel sisenemisel kindlustuskohta, sealt väljumisel ning vara hõivamisel.
- 337. Signalisatsiooniseadmete olemasolul tuleb tagada nende korrasolek (s.o rakendumine ohu esinemisel ja häiresignaali edastamine turvaettevõttele) ja sisselülitamine kindlustuskohast lahkumisel.
- 338. Valvesignalisatsiooni sõrmistik tuleb paigutada kohta, mis on eraldatud selliselt, et ei ole võimalik kõrvalistel isikutel visuaalselt jälgida kasutajakoodi sisestamist.
- 339. Signalisatsioonanduri tööpiirkonda ei tohi varjata või piirata (nt riiulite või kappide asetamine anduri ette; kauba paigutamine selliselt, et andur ei kata enam kogu ruumi jms).
- 340. Kindlustusvõtja peab kontrollima signalisatsiooni akut või muud toiteelementi vastavalt tootja või müüja juhistele.
- 341. Signalisatsiooniseadmeid tuleb korraliselt hooldada vastavalt tootja või müüja juhistele. Signalisatsiooniseadme hooldajalt peab olema selleks vajalik litsents, tegevusluba või registreering.
- 342. Kindlustuskohast lahkumisel tuleb kontrollida, et kõik kõrvalised isikud oleksid kindlustuskohast lahkunud.

KONTROLL PÄRAST TÖÖAJA LÖPPU

- 343. Pärast tööaja lõppu tuleb ehitusplats üle kontrollida tagamaks, et:
 - kõik lukud on suletud;
 - välja on lülitatud kõik elektriseadmed, mida ei kasutata väljaspool tööaega;
 - jäätmed on korra kohaselt kõrvaldatud;
 - on tagatud küttekollete ja -süsteemide tuleohutus.

